

24 hak örgütü Türkiye'yi Covid-19 riskiyle karşı karşıya olan keyfi olarak hapsedilmiş herkesi serbest bırakmaya çağırıyor

14 Nisan Salı gününün ilk saatlerinde Türkiye Büyük Millet Meclisi 90 bin mahkûmun tahliyesine yol açacak bir yasa tasarısını kabul etti. Ancak bu yasa, Türkiye'nin kapsamı aşırı derecede geniş tutulan ve ifade özgürlüğünün kullanımının hapisle cezalandırılmasını kolaylaştıran terörle mücadele yasaları uyarınca keyfi olarak tutuklanmış veya adil olmayan yargılamaların ardından mahkûm edilmiş çok sayıda gazeteci, insan hakları savunucusu, siyasetçi, avukat ve diğer kişileri kapsamıyor.

Türkiye'deki cezaevlerinde yaşanan aşırı kalabalıklaşma sorununu çözmeye yönelik her önlemi memnuniyetle karşılıyor, ancak bu yeni önlemler haklarını barışçıl bir şekilde kullandığı için hapsedilen on binlerce kişiyi herhangi bir gerekçe göstermeksizin dışlamakta. ARTICLE 19, Punto24 ve aşağıda imzası bulunan 22 örgüt, Türkiye yetkililerini ifade özgürlüğü haklarını kullandıkları için keyfi olarak tutuklanan herkesi serbest bırakarak insan hakları yükümlülüklerini yerine getirmeye ve Covid-19 salgınının sebep olduğu kamu sağlığı tehdidini azaltmaya yönelik adımları bir an önce atmaya çağırmaktadır.

2019'da açıklanan Yargı Reformu Stratejisi kapsamında hazırlanan yasal düzenlemenin çalışmaları Covid-19 salgını ve Türkiye cezaevlerindeki aşırı kalabalıklaşmayı giderme ihtiyacı nedeniyle hızlandırıldı. [Düzenlemenin yasalaşması](#), 13 Nisan tarihinde Adalet Bakanının üç mahkûmun Covid-19 nedeniyle öldüğünü açıklamasının ardından geldi. Yeni yasa tutukluları kapsamıyor; gazeteciler, hak savunucuları ve diğer kişilerin yargılanmasında yaygın olarak kullanılan terör, casusluk ve MİT yasasını ihlal suçlamalarından hüküm alan mahpuslar ise yasanın öngördüğü infaz indirimlerinden faydalanamıyor. Bu, tek suçları ifade özgürlüğünü kullanmaktan ibaret olan binlerce kişinin tahliye imkanından mahrum bırakılması ve cezaevinde giderek artan hastalanma ihtimaliyle karşı karşıya kalması anlamına geliyor.

Bu kişilerin arasında [siyasi görüşlerini ifade etmesi](#), *Taraf* gazetesinde yöneticilik yapması ve sahip olduğu iddia edilen bağlantıları nedeniyle “üye olmadan örgüte yardım” suçlamasıyla 10,5 yıl hapse mahkûm edilen ve halen temyiz sonucunu bekleyen 70 yaşındaki Ahmet Altan, en son “casusluk” suçlamasıyla tutuklanan ve 2,5 yıldır cezaevinde bulunan iş insanı Osman Kavala ve Kasım 2016'dan beri cezaevinde bulunan ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararına rağmen tahliyesi defalarca engellenen Kürt siyasetçi Selahattin Demirtaş da bulunuyor. Yine gazeteciler Barış Terkoğlu, Barış Pehlivan, Hülya Kılınç, Murat Ağirel, Ferhat Çelik ve Aydın Keser Libya'da ölen istihbarat görevlisiyle ilgili haber nedeniyle “MİT Kanunu'na muhalefet” suçlamasıyla Mart ayında tutuklandı.

Türkiye, hem “mümkün olan her koşulda cezaevleri ve diğer merkezlerde tutulan nüfusun azaltılması” çağrısında bulunan BM İşkenceyi Önleme Alt Komitesi, hem de ilgili makamların kişileri hürriyetlerinden yoksun bırakmaya alternatif önlemlere başvurulmasına yönelik ortaklaşa hareket etmelerinin “özellikle aşırı kalabalıklaşma

yaşanan durumlarda zaruri” olduğunu açıklayan Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesinin yetkisine tabidir.

Benzer şekilde, Türkiye yetkili makamlarını, devletlere ceza hukukunun uygulanmasının soruşturma, kovuşturma, hüküm ve hüküm sonrası da dahil olmak üzere tüm aşamalarında hapsedilme dışı tedbirleri daha fazla göz önünde bulundurmasını şiddetle öneren Dünya Sağlık Örgütü’nün (DSÖ) tavsiyesine de uymaya çağırıyoruz. DSÖ, özellikle belirli bir yaşın üstünde, hasta ve Covid-19 açısından özel risklere sahip diğer mahpusların (hamile kadınlar dahil) şartlı tahliyesine öncelik verilmesi gerektiğini de belirtmektedir. DSÖ, ayrıca cezaevlerinde virüsün yayılmasını engelleyecek acil tedbirler alınmadığı takdirde toplumda Covid-19’un yayılmasını kontrol altına almaya yönelik tüm diğer çabaların da sonuçsuz kalacağı yönünde açıkça uyarıda bulunmaktadır.

Türkiye’de mahkemeler, tutukluluk tedbirine başvurulmasının gerekçesi olarak kaçma şüphesi veya delilleri karartma şüphesini sıklıkla öne sürmektedir. Küresel salgın nedeniyle sınırların kapalı olduğu göz önünde bulundurulduğunda, içinde bulunan bu son derece yüksek riskli dönemde uzun tutukluluk için ne türden bir gerekçe öne sürülebileceğini anlamak mümkün değildir.

Yaşam hakkı ve sağlık hakkı da dahil olmak üzere mahkûmların insan haklarını güvence altına almak ve genel olarak toplumun sağlığını korumak adına, Türkiye yetkilileri, özellikle de pek çoğunun yaş veya kronik hastalıkları nedeniyle Covid-19 açısından risk grubunda bulunduğu dikkate alındığında, halihazırda tutuklu veya hükümlü olmalarına bakılmaksızın keyfi olarak hapsedilmiş tüm mahkûmların salıverilmelerini sağlayacak tedbirleri acilen hayata geçirmelidir. Yetkilileri bir insani felaketi önlemek adına derhal harekete geçmeye çağırıyoruz. Haksız yargılamalar ve uydurma suçlamalarla cezaevlerinde tutuklu veya hükümlü olarak bulunan kişilerin ölümcül bir hastalığın cezaevlerinde yayılmasını azaltmak amacıyla tahliye edilmemesi, Türkiye hükümetinin insan haklarına duyarsızlığının daha da endişe verici bir boyuta ulaştığının göstergesi olacaktır.

İmzalayanlar

ARTICLE 19

Punto24, Bağımsız Gazetecilik Platformu

ARTICOLO 21

Avrupa Basın ve Medya Özgürlüğü Merkezi (ECPMF)

Avrupa Gazeteciler Birliği (AEJ)

Dünya Gazete Yayıncıları Birliği (WAN-IFRA)

Düşünce Suçu’na Karşı Girişim (IFoX)

Güneydoğu Avrupa Medya Organizasyonu (SEEMO)

İnsan Hakları İzleme Örgütü (HRW)

Osservatorio Balcani e Caucaso Transeuropa (OBCT)

PEN Amerika

PEN Almanya

PEN Danimarka

PEN İngiltere

PEN Norveç

PEN Türkiye

PEN İsveç

Sansür Endeksi (Index on Censorship)

Sınır Tanımayan Gazeteciler (RSF)

Uluslararası Basın Enstitüsü (IPI)

Uluslararası Gazeteciler Federasyonu (IFJ)

Uluslararası Karikatürist Hakları Ağı (CRNI)

Uluslararası PEN

Türkiye İnsan Hakları Davalarına Destek Projesi (TLSP)